

2021. I. félév

EUSRAT

Műhelytanulmányok

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

2021. I. félév

EUSTRAT

Műhelytanulmányok

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

Impresszum

**A Nemzeti Közszerológálati Egyetem
Eötvös József Kutatóközpont
Európa Stratégia Kutatóintézet kiadványa**

Szerkesztőbizottság

Bagi Nikoletta Dóra

Pató Viktória Lilla

Schmidt Laura

Tóth Bettina

Lektor

Navracsics Tibor

A szerkesztőség címe: 1083 Budapest, Ludovika tér 2.

A szerkesztőség e-mail-címe: schmidt.laura@uni-nke.hu

Weboldal: <https://eustrat.uni-nke.hu>

Kiadó: Nemzeti Közszerológálati Egyetem, Ludovika Egyetemi Kiadó

Székhely: 1083 Budapest, Ludovika tér 2.

Kapcsolat: kiadvanyok@uni-nke.hu

A kiadásért felel: Deli Gergely rektor

Olvasószzerkesztők: Gergely Zsuzsánna, Resofszki Ágnes

Korrektor: Bíró Csilla

Tördelőszerkesztő: Fehér Angéla

ISBN 978-963-531-786-8 (elektronikus PDF)

ISBN 978-963-531-787-5 (ePub)

Tartalom

Szerzők rövid szakmai életrajza	5
EUSTRAT Műhelytanulmányok 2021. I. félév	10
<i>Gát Ákos Bence</i> Az Európai Unió 2020-ban VIII. – A jogállamiság-politika előretörése	11
<i>Tárnok Balázs</i> Az Európai Bizottság lesöpörte az asztalról a Minority SafePack kisebbségvédelmi kezdeményezést	16
<i>Gát Ákos Bence</i> Az EU Alapjogi Chartája – a kifogatott instrumentum?	24
<i>Gát Ákos Bence</i> Jogellenes próbálkozás Magyarország és Lengyelország megbüntetésére	27
<i>Tárnok Balázs</i> Vajúdtak a hegyek és egeret szültek – az uniós lobbí átláthatóvá tételének újabb felvonása	30
<i>Gát Ákos Bence</i> Az Európai Bíróság szerepvállalása az uniós jogállamiság-politikában	38
<i>Bence Ákos Gát</i> Charter of Fundamental Rights of the European Union: A Reinterpreted Instrument?	41
<i>Pató Viktória Lilla</i> Az Európai Unió 2020-ban X. – Digitális szakpolitikai összefoglaló	44
<i>Pató Viktória Lilla</i> Nyilvános és ingyenes digitális hálózatok, Magyarország pályázati teljesítménye a WiFi4EU projektben	49
<i>Pató Viktória Lilla</i> Integráció az innováció útján, megalakult az Európai Innovációs Tanács	53
<i>Pató Viktória Lilla</i> „Ez egy boldog nap” – 2021 Digitális Közgyűlés Lisszabonban	60
<i>Pató Viktória Lilla</i> Magyarország igazságügyi rendszerének digitális fejlettsége: tanulságok a 2021-es uniós igazságügyi eredménytábla mutatóiból	64
<i>Áron James Miszlivetz</i> Cybersecurity in the European Union: Possibilities and Perspectives	68
<i>Viktória Lilla Pató</i> How EU Council Pandemic-Trio-Presidency Fosters Artificial Intelligence	73

<i>Bagi Nikoletta Dóra</i>	
Tagállami mozgástér az Európai Szemeszter tükrében – avagy csorbítja-e az Európai Szemeszter a tagállamok önálló gazdaságpolitikáját	78
<i>Tárnok Balázs – Nagy Dénes András</i>	
Folytatódik? A nemzeti régiókról szóló európai polgári kezdeményezés jövője	83
<i>Varga Csilla</i>	
Kettős állampolgárság – az élet hol ad, hol elvesz	89
<i>Tárnok Balázs</i>	
Véget ért a nemzeti régiókról szóló európai polgári kezdeményezés aláírásgyűjtése – mi következik most?	92
<i>Tárnok Balázs</i>	
Újabb pofon a nemzeti kisebbségeknek és az európai értékekbe vetett hitnek az Európai Bizottságtól	100
<i>Balázs Tárnok</i>	
European Commission: Ukraine Must Respect the Rights of National Minorities	104
<i>Kalas Vivien</i>	
Új uniós szintű oktatáspolitikai célok a 2021–2030-as időszakra	109
<i>Kalas Vivien</i>	
Az Európai Unió céljai a digitális oktatás területén – változások és változatlanságok	113
<i>Bagi Nikoletta Dóra – Mislivetz Áron James</i>	
Európai Egyetemek: transznacionális szövetségek és innováció	118
<i>Varga Csilla</i>	
EU–Ukrajna társulási megállapodás: a fejlődés csupán nézőpont kérdése	124
<i>Mislivetz Áron James – Felde András Bence</i>	
Szerbia és az Európai Unió a táguló nyugat-balkáni térségben	127
<i>Bálint Pongrácz</i>	
Three Factors Contributing to the Worsening of Russian–Turkish Relations	140
<i>Petri Bernadett</i>	
Közös uniós független etikai testület víziója az Európai Parlamentben, avagy: „Épelméjű üdülővendégek nem lehet világfürdőhelyet bazírozni”	144
<i>Petri Bernadett</i>	
Vállalati etika járványhelyzetben – felelős vállalatirányítási előírások az uniós jogalkotásban	153
<i>Petri Bernadett</i>	
Képviselői mandátum és frakciótagság – mivel jár a Fidesz-delegáció távozása a néppárti képviselőcsoportból	160
<i>Nagy Dénes András</i>	
Visegrád 30: intézményesül a V4?	166

Szerzők rövid szakmai életrajza

2020 januárjától a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Eötvös József Kutatóközpont Európa Stratégia Kutatóintézetének (EUSTRAT) munkatársa. Főbb kutatási területei közé tartozik az Európai Tanács döntéshozatala, az európai uniós demokrácia, a jogállamisági kérdések, illetve az Európai Unió oktatáspolitikája.

Miszlivetz Áron James 2012 és 2015 között a leideni egyetem nemzetközi tanulmányok (BA) hallgatója, majd 2018-ban a bruges-i College of Europe nemzetközi kapcsolatok és diplomácia szakirány ösztöndíjas mesterhallgatója. Diplomamunkáját az EU antikorrupciós tevékenységéről írta az ukrán védelmi szektorban, amely során elnyerte a legjobb antikorrupciós témájú szakdolgozat díját. 2018-tól az Európai Unió Ügyekért Felelős Államtitkárság főosztályvezető-helyetteseként, jelenleg a kabinetben segíti a magyar EU-s szakpolitikák koordinációját. 2020 márciusától a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Eötvös József Kutatóközpont Európa Stratégia Kutatóintézetének kutatója. 2021 márciusától az Európai Bizottság Szomszédsgpolitika és Bővítés Főigazgatóságán kiküldött nemzeti szakértőként segíti a Bizottság munkáját.

Kutatási témái: EU-szomszédsgpolitika, Keleti Partnerség, Nyugat-Balkán, EU biztonságs- és védelempolitika, EU–NATO-kapcsolatok.

Nagy Dénes András a Nemzeti Kisebbségvédelmi Kezdeményezés irányelvi tanácsadója, az Európa Stratégia Kutatóintézet munkatársa 2021-ig.

Pató Viktória Lilla a Nemzeti Közzolgálati Egyetem igazgatásszervező (BA) és nemzetközi közigazgatási tanulmányok szakirányon (MA) szerzett egyetemi diplomát 2012 és 2017 között, ami alatt az Erasmus-program keretein belül a Milánói Egyetem jogi karán is folytatott tanulmányokat, majd 2017-ben az NKE Közigazgatás-tudományi Doktori Iskolájában kezdte meg PhD-képzését a tudományirányítás kérdéseit kutatva. Egyetemi tanulmányai alatt több ízben szerzett szakmai tapasztalatot Magyarország Alkotmánybíróságán, az Országgyűlési Hivatalban és Magyarország Római Nagykövetségén.

2020-tól az Eötvös József Kutatóközpont Európa Stratégia Kutatóintézetben (EUSTRAT) az Európai Unió innovációs, digitalizációs és tudományfejlesztési szakterületeit vizsgálja.

Pató Viktória Lilla

Magyarország igazságügyi rendszerének digitális fejlettsége: tanulságok a 2021-es uniós igazságügyi eredménytábla mutatóiból

Az elmúlt másfél évben a koronavírus-járvány rámutatott arra, hogy a digitális technológiai fejlesztéseket az élet valamennyi területén alkalmazni szükséges. Nincs ez másként az igazságszolgáltatási rendszer digitális fejlődése tekintetében sem, derül ki az Európai Bizottság által nemrégiben közzétett 2021-es EU-s igazságügyi eredménytábla (*2021 EU Justice Scoreboard*) mutatóiból. A digitalizációra összpontosító idei eredménytábla mutatóiból kiolvasható ugyanis, hogy a Covid-19-járvány idején is folyamatosan működtetett bíróságok munkája általánosságban hozzáférhetőbbé és hatékonyabbá vált. Vajon Magyarország hogyan teljesít az igazságszolgáltatási rendszer digitalizálásában?

A 2013 óta a jogállamisági mechanizmus egyik eszközeként szolgáló eredménytábla idén az igazságszolgáltatási rendszerek digitális fejlettsége mellett a bírói függetlenségre helyezi a hangsúlyt, így annak megállapításai a kidolgozás alatt álló bizottsági jogállamisági jelentés részét is képezik majd. A mérőszámok az uniós tagállamok igazságügyi reformjait is nyomon követik, illetve vizsgálják azok rendszereit a hatékonyság, a függetlenség és a minőség szempontjából. Utóbbi vizsgálódási szempontban kapott helyet idén a digitális fejlettség mérése is. A korábbi kiadásokhoz hasonlóan a 2021-es eredménytábla is két Eurobarometer-felmérés adatait mutatja be arról, hogy a nyilvánosság és a vállalatok hogyan érzékelik az igazságszolgáltatás függetlenségét az egyes tagállamokban. Ennek idén azért is van kifejezetten nagy jelentősége, mert a helyreállítási és rezilienciaépítési eszköz (RRF) 20%-át a digitális fejlesztésekre szükséges fordítani, így a kimutatások a Next Generation EU erőforrás-elosztását is befolyásolhatják. Az eredményektől Didier Reynders igazságügyi biztos azt várja, hogy a lehetőségek és a kockázatok azonosításával értelmesebb vita bontakozik ki az Unió igazságügyi politikája körül.

Az Európai Unió 2021-es igazságügyi eredménytáblájának legfontosabb megállapításai

Az igazságszolgáltatási rendszerek digitalizálását első ízben felmérő tábla eredményei azt mutatják, hogy szinte minden tagállamban videókonferencia-rendszert használtak az elmúlt másfél évben, és hogy a tagállamok túlnyomó többségében az igazságügyi alkalmazottak távmunkát végeztek. Viszont jelentős eltérés mutatható ki a mesterséges intelligencia, valamint a blokklánc-technológia igazságügyi használatának elterjedésében a tagállamok között.

Az igazságszolgáltatás függetlenségének megítélésével kapcsolatos kihívások továbbra is fennállnak, mert a tavalyi évhez képest a bírói rendszerek függetlenségének nyilvánosság általi megítélése kétötöddel csökkent a tagállamokban. A bíróságok és a bírák közvélemény által vélt függetlensége hiányának a legszélesebb körben kifejtett oka a kormány és a politikusok beavatkozása, illetve nyomásgyakorlása az igazságszolgáltatási rendszerre.

A magyar igazságszolgáltatási rendszer minőségének mérése a digitális érettség szempontjából

Az EU igazságügyi eredménytáblájának korábbi kiadásai összehasonlító adatokat ugyan szolgáltatottak az igazságszolgáltatási rendszerek IKT-jának egyes vonatkozásairól, azonban a pandémiás helyzet által motivált digitális változásoknak megfelelően az ideai mutatók sokkal részletesebbek, annak tanulságai között a Bizottság *Az igazságszolgáltatás digitalizálása az EU-ban* című, 2020. december 2-ai közleményének elemei is megtalálhatók.

Az igazságszolgáltatási rendszerrel kapcsolatos közérdekű információk online elérhetőségében a tagállamok között inkább az információk tartalmában, illetve az állampolgári igények kielégítésében mutatkozik meg különbség. Utóbbira példa az, hogy a tagállamok több mint a fele (köztük Magyarország) nem teszi lehetővé interaktív online szimulációs program által az emberek számára, hogy megismerjék, jogosultak-e az ingyenes jogi segítségnyújtásra.

A bírósági eljárások szereplőinek digitális részvételi lehetőségét is vizsgálja az eredménytábla a digitális bizonyítékok elfogadhatóságával. A digitális technológia alkalmazását a polgári/kereskedelmi, közigazgatási és büntetőjogi bíróságokon lehetővé tevő eljárási szabályok vizsgálatakor Magyarország

jól teljesít, egyedül a kizárólag digitális formátumban benyújtott bizonyítékok elfogadhatósága terén mutatkozik elmaradás. Ebben a tekintetben pedig az eljárási kategóriák között is megállapítható eltérés, hiszen a büntetőeljárás bizonyítékai egyáltalán nem nyújthatók be kizárólag digitális formában.

A tagállamoknak kevesebb mint a fele rendelkezik a digitális eljárás részletes szabályozási keretével. A digitális működéshez szükséges eljárási szabályok meghozatala mellett a bíróságoknak és az ügyészségnek rendelkezniük kell megfelelő eszközökkel és infrastruktúrával, lehetővé téve a távoli kommunikációt és a munkahelyi anyagokhoz a biztonságos távoli hozzáférést.

Az IKT, beleértve az innovatív technológiát is, fontos szerepet játszik az igazságügyi hatóságok munkájának támogatásában, és ezáltal jelentősen hozzájárul az igazságszolgáltatási rendszerek minőségének növeléséhez, emellett a bírák, ügyészek és bíróságok számára elérhető digitális eszközök és ügyintézés egyszerűsítheti a munkafolyamatokat, biztosíthatja a munkaterhelés igazságos elosztását, és jelentős időcsökkenést eredményezhet. A bírósági és ügyészségi eljárások digitálistechnológia-használatát tekintve Magyarország jól teljesít az alkalmazottak biztonságos távmunkarendszerét, a távkommunikációs technológiát (videókonferencia) és az elektronikus ügykezelési rendszert tekintve. Azonban az elektronikus ügyelosztás még fejlesztendő terület, továbbá a blokklánc- és mesterségesintelligencia-technológia alkalmazása egyáltalán nem mutatkozik meg az eljárási folyamatokban az eredménytábla adatai alapján. A biztonságos bírósági és ügyészségi kommunikációs eszközöket illetően Magyarország minden mutató szerint jól teljesít, utóbbival elősegítve a tárgyalásokra való alapos felkészülést és a minőségi döntéshozatalt.

A polgári, kereskedelmi és közigazgatási ügyek megindításához és nyomon követéséhez használt digitális megoldások vizsgálatakor csak az ügyfelek lezárt ügyeinek aktájához való elektronikus hozzáférhetőség lehetőségét jelző mutató lehet fejlesztendő terület, azonban általánosságban elmondható, hogy a bírósági illetékek befizetése, az ügyintézéssel kapcsolatos információk, valamint az ügykezdeményezés és panasztétel elektronikusan elérhető.

A polgári és közigazgatási eljárások mellett a digitális eszközök használata a büntetőeljárások során szintén fontos, hiszen hozzájárulhat az áldozatok és vádlottak jogainak garantálásához. A digitális megoldások megbízható távoli összeköttetést hoznak létre a peres felek között, valamint lehetővé teszik az ügyvédek számára az őrizetben lévő vádlottak meghallgatásra való felkészítését, illetve a sértettek segítségét a további viktimizáció elkerülésében. E tekintetben Magyarország egy mutatót nem teljesít, vagyis az áldozatok ügyeikhez való elektronikus hozzáféréseinek hiánya észlelhető.

Magyarország igazságügyi rendszerének digitális fejlettsége...

Az ítéletekhez való online hozzáférés biztosítása növeli az igazságszolgáltatási rendszerek átláthatóságát, segíti az állampolgárokat és a vállalkozásokat a jogi környezet megértésében, hozzájárulhat az ítélkezési gyakorlat következetességéhez. A bírósági határozatok online közzététele elengedhetetlen a jogi szakemberek és az állampolgárok számára, ugyanakkor a hozzáférhetőség és átláthatóság elve mellett az adatvédelmi szabályok legmagasabb szintű tiszteletben tartása is követelmény. A nyilvánosan közzétett ítéletek online hozzáférhetősége Magyarországon, Észtországban, Litvániában és Szlovákiában a legerősebb az Európai Unió tagállamai közül. A gép általi olvasást lehetővé tevő bírósági határozatok tekintetében Magyarországon az ítéletek és a hozzájuk kapcsolódó metaadatok nem tölthetők le ingyenesen adatbázis formájában. Az ítéletek gépi olvasása azért nem lehetséges hazánkban, mert azokat nem egy szabvány szerint modellezzik.

Az EU 2021-es igazságszolgáltatási eredménytáblájának értékeiből kitűnik, hogy – több uniós tagállammal ellentétben – Magyarországon nincs jelentős különbség a polgári/kereskedelmi, a közigazgatási és büntetőeljárások között a digitális fejlettség tekintetében, a legtöbb mutatóban jól teljesít az ország. A fejlesztendő területek vizsgálata alapján hazánkban leginkább a blokklánc- és mesterségesintelligencia-technológián alapuló eszközök elterjedésének előmozdítására, valamint a gépi olvashatóságot lehetővé téve, a bírósági ítéletek szabványosított modellezési rendjére lenne szükség az igazságszolgáltatási rendszerben.

2021. július 12.

Az EUSTRAT Műhelytanulmányok a Nemzeti Közszerológati Egyetem Eötvös József Kutatóközpont Európa Stratégia Kutatóintézet munkatársainak azon gyorsjelentéseit tartalmazza, amelyek meghaladják egy blogbejegyzés terjedelmét, tanulmányok előtanulmányaiként szolgálnak. Célunk, hogy minél aktuálisabb témákat dolgozzunk fel kutatási részeredmények bemutatásával. Az elemzések az Európai Bizottság struktúrájának megfelelően a magyarországi viszonylatban is kiemelten kezelt szakpolitikákat fogják össze, úgymint a biztonság- és védelempolitika, a demokrácia és jogállamiság, a digitalizáció, a gazdaság és pénzügy, a kisebbségpolitika, az oktatás és kultúra, valamint a szomszédsg- és bővítéspolitika.

A tanulmánykötetet ajánlom az Európai Unió iránt érdeklődő szakmai közvélemény számára, amely az európai integrációról való intenzívebb kommunikációt szolgálja magyar és angol nyelven egyaránt.

The EUSTRAT Working Papers contains quick reports from the researchers of the Europe Strategy Research Institute of the Eötvös József Research Center at the University of Public Service, which exceed the scope of a blog post, and serve as preliminary studies. Our goal is to process current topics by presenting partial research results. In line with the structure of the European Commission, the analyses bring together policies that are a priority in Hungary, such as security and defence policy, democracy and the rule of law, digitalisation, economy and finance, minority policy, education and culture, neighbourhood and enlargement policy.

I recommend the working papers to the professional public interested in the European Union, which serves for more intensive communication about European integration in both Hungarian and English languages.